

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Quæstio I. Quid, & quotuplex sit Voluntarium?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

DISTINCTIO PRIMA.

De Voluntario, & Involuntario.

QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Voluntarium?

Voluntarium accipitur tripliciter.

2. **C**ONCL. I. Voluntarium generatim tribus modis accipitur. Et primò quidem *Voluntarium* illud dicitur, quod fit absque obligatione præcepti: sic Religiosi præter Officium Divinum quandoque dicuntur recitare quasdam preces voluntarias, id est, absque obligatione dicendas. Verùm de Voluntario taliter accepto hic non loquimur. Secundò *Voluntarium* sumitur latissimè, prout idem est, ac *Spontanèum*: quomodo omne illud dicitur Voluntarium, quod neque vi, neque ignorantia fit, procedit tamen ab aliquo principio intrinseco cum prævia cognitione. Vel clariùs, Voluntarium, prout coincidit cum Spontaneo, dicitur illud, quod procedit à potentia appetitiva ex prævia cognitione objecti. Et hoc modo Voluntarium convenit brutis, utpote quæ agunt sponte ex inclinatione appetitûs sensitivi, præviâ cognitione sensitivâ. Sed & de Voluntario tam largè accepto, ac prout etiam convenit brutis, hic sermo non est.

Voluntarium strictè quid?

3. Tercio modo *Voluntarium* sumitur strictè ac prout illud derivatur à voluntate, & competit soli Naturæ rationali habenti voluntatem. Et hoc modo Voluntarium dicitur illud, quod procedit à voluntate ex prævia cognitione intellectiva. Dicitur, quod procedit à voluntate: quia aliud est Voluntarium, aliud verò Volitum: nam pluvia, vel serenitas opportuna, est quidem ab agricola volita, non tamen ipsi voluntaria; utpote cum non procedat dicta pluvia, vel serenitas, ab ejus voluntate tanquam effectus ipsius; quamvis sit objectum suæ voluntatis, seu volitum ab ipsa. Et de Voluntario taliter accepto loquimur in præfenti.

Voluntarium strictè dividitur in perfectum & imperfectum.

4. **C**ONCL. II. Voluntarium hoc tertio modo sumptum variè dividitur; & primò quidem in perfectè Voluntarium, & in Voluntarium imperfectè. *Voluntarium perfectè* dicitur illud, quod procedit à voluntate ex prævia cognitione perfecta, seu deliberata objecti; quomodo peccatum, præsertim mortale, debet esse

esse voluntarium. *Voluntarium imperfectum* econtra est explicandum: quomodo motus voluntatis primi censentur voluntarij, seu potius semivoluntarij, eò quòd procedant à cognitione imperfecta, seu indeliberata.

5. Deinde Voluntarium dividitur in directum, & indirectum. *Directum, & indirectum.*
Voluntarium directum, seu directè Voluntarium dicitur illud, quod per se ac positivè procedit à voluntate, in quantum agens est: quo modo actus voluntatis sive elicti, sive imperati, censentur esse voluntarij. *Indirectè* verò illud dicitur *Voluntarium*, quod procedit à voluntate, in quantum non agit, cum tamen agere posset, ac (loquendo de Voluntario culpabili) etiam deberet: sic submersio navis censetur gubernatori ejus indirectè voluntaria, quando desistit à gubernaculo, mediante quo potuisset, ac debuisset impedire submersionem navis.

6. Ex quo patet, Voluntarium directè exerceri per actum positivum voluntatis, Voluntarium verò indirectè per omissionem actus, quem quis non solum potuit, sed (si sit sermo de culpabili voluntario) debuit habere. Siquidem tunc solum effectus censetur indirectè, simulque culpabiliter voluntarius, quando quis non agit, cum tamen possit & debeat agere: si enim gubernator navis non possit navem dirigere, vel quis alius adsit, cui gubernatio navis non est commissa, non imputabitur ei submersio ipsius. Veruntamen notanter additum fuit, *indirectè, simulque culpabiliter voluntarius*: simpliciter enim & absolutè ad voluntarium sufficit, ut quis deliberatè omittat opus, quod facere seu non omittere poterat: neque ad hoc requiritur præceptum seu obligatio faciendi id, quod omittitur; quamvis ejusmodi obligatio requiratur, ut omissio illa sit culpabilis, & peccaminosa. Guiliel. Herincx *part. 2. Summae Theologiae, Tract. 2. disp. 1. num. 19. & alij.*

7. Ulteriùs Voluntarium dividitur in Voluntarium secundum se, & in Voluntarium in sua causa; sive (ut alij loquuntur) in formaliter Voluntarium, & in virtualiter Voluntarium. *Voluntarium secundum se* (quod & *Voluntarium formale* nuncupatur) dicitur illud, quod à voluntate ex proprio ac formali proposito fit, ac dependet: sic est voluntaria præsens lectio. *Voluntarium in sua causa* (quod & *virtuale* appellatur) illud censetur, quod non in se, sed solum in sua causa cuius est voluntarium, in quantum voluntas, etsi non intendat effectum, vult tamen causam illius effectus; unde & hic saltem virtualiter, seu in sua causa censetur esse

esse voluntarius: sic illi, qui voluntariè se inebriat, censentur esse voluntariæ, saltem virtualiter, rixæ illæ, vel blasphemix, quas in tali ebrietate committit, si prius novit, in ebrietate se solere rixari, vel blasphemare.

Voluntarium interpretativum.

8. Huc additur *Voluntarium interpretativum*; estque illud, quod adesse præsumitur, seu interpretatur ex aliquo signo extrinseco, positivo vel negativo: sic in Foro externo, *Qui tacet, consentire videtur*, juxta Reg. 47. Juris in 6. Similiter Religiosus suo Superiore absente, & urgente necessitate, rationabiliter ac honestè quandoque quidpiam agit ex consensu ejus interpretativo; sive rationabiliter præsumpto, dum ex alijs actibus prudenter interpretatur, & præsumit, Superiorem suum, si interrogaretur, in talibus circumstantiis haud futurum iavicum. Et hoc posterius aliqui appellant *Voluntarium interpretativum conditionatum* Superioris. Nihilominus *Voluntarium interpretativum*, præsertim in malam partem acceptum, non rarò confunditur cum *Voluntario indirecto*, & in causa: & sic juxta satis communem modum loquendi, si quis proiciat sagittam ad occidendam feram præviso periculo occidendi hominem, si sequatur homicidium, censetur occisio isthæc hominis eidem voluntaria in sua causa, indirectè, atque interpretativè, quamvis non fuerit intenta & directè volita.

QUÆSTIO II.

Quando effectus, veluti indirectè & in causa voluntarius, imputetur ad culpam?

Quæ requiruntur, ut effectus, veluti in causa voluntarius, imputetur ad culpam?

9. **C**ONCL. I. Ad hoc, ut effectus virtualiter atque in causa censeatur esse voluntarius, & cuiusdam imputetur ad culpam, omnino requiritur, quòd operans adverterit periculum secuturi effectus ad positionem illius causæ. Ita communitatis. Ratio est: quia si quis nullam de effectu secuturo habuit advertentiam, tunc talis effectus nullo modo foret prævisus, ac proinde neutiquam voluntarius, sed potius ex naturali inadvertentia proveniens: nam juxta illud tritum Philosophorum, *Nihil est volitum, quin præcognitum*.

Secundo Jaris,

10. Infertur proinde I. Quòd, quamvis effectus illi pravi, qui frequenter accidunt in ebrietate, voluntariè se inebriantibus im-